

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.6.3.34>

DOCHODZENIE WYKROCZEŃ KARNYCH POPEŁNIONYCH WOBEC CUDZOZIEMCÓW Z UŻYCIEM PRZEMOCY: OKOLICZNOŚCI DO USTALENIA

Ihor Faier

*kandydat na stopień naukowy doktora filozofii
Katedry Kryminalistyki i Medycyny Sądowej
Narodowej Akademii Spraw Wewnętrznych (Kijów, Ukraina)
ORCID ID: 0000-0002-3935-5322
e-mail: kvsh12@ukr.net*

Adnotacja. Wyjaśniono, że na początkowym etapie dochodzenia w sprawie wykroczeń karnych popełnionych wobec cudzoziemców z użyciem przemocy, śledczy organizuje pracę w celu wyjaśnienia następujących okoliczności: 1) okoliczności określone w art. 91 Kodeksu Postępowania Karnego Ukrainy jako takie, które podlegają dowodom w każdym postępowaniu karnym; 2) okoliczności charakteryzujące zdarzenie przestępstwa karnego; 3) okoliczności charakteryzujące tożsamość pokrzywdzonego cudzoziemca (państwo, którego obywatelem jest cudzoziemiec kraj zamieszkania cudzoziemca; prawne i faktyczne podstawy pobytu cudzoziemca na terytorium Ukrainy; cechy statusu prawnego pokrzywdzonego cudzoziemca); 4) okoliczności charakteryzujące tożsamość podejrzanego, w tym pod warunkiem popełnienia wykroczenia karnego we współdziałaniu; 5) okoliczności charakteryzujące mechanizm popełnienia wykroczenia karnego. Początkowy etap dochodzenia w sprawie wykroczeń karnych popełnionych wobec cudzoziemców z użyciem przemocy wymaga rozwiązania problemów związanych z: ustaleniem wszystkich osób zaangażowanych w łańcuch przestępczy; wysokim poziomem przygotowania podejrzanych, planami działania w różnych sytuacjach; koniecznością zapewnienia współpracy operacyjnej z innymi organami ścigania Ukrainy, właściwymi organami państw obcych, Interpolem, stosowaniem środków współpracy międzynarodowej itp.

Słowa kluczowe: wykroczenie karne, cudzoziemiec, dochodzenie, okoliczności, z użyciem przemocy, sposób.

INVESTIGATION OF USER-VIOLENT CRIMINAL OFFENSES AGAINST FOREIGNERS: CIRCUMSTANCES TO BE ESTABLISHED

Ihor Faier

*Doctoral Student at the Department of Forensic Science and Medicine
National Academy of Internal Affairs (Kyiv, Ukraine)
ORCID ID: 0000-0002-3935-5322
e-mail: kvsh12@ukr.net*

Abstract. It was found that at the initial stage of the investigation of mercenary and violent criminal offenses committed against foreigners, the investigator organizes work to clarify the following circumstances: 1) the circumstances that are significant in Art. 91 of the CPC of Ukraine as those subject to proof in each criminal proceeding; 2) circumstances that characterize the event of a criminal offense; 3) circumstances characterizing the identity of the injured foreigner (the state of which the foreigner is a citizen and the country of residence of the foreigner; legal and factual grounds for the foreigner's stay on the territory of Ukraine; features of the legal status of the injured foreigner); 4) circumstances that characterize the identity of the suspect, including in the case of committing a criminal offense in complicity; 5) circumstances that characterize the mechanism of committing a criminal offense. The initial stage of the investigation of mercenary and violent criminal offenses committed against foreigners requires the solution of problematic issues related to: identification of all persons involved in the criminal chain; high level of training of criminals, action plans in different situations; the need to ensure operational cooperation with other law enforcement agencies of Ukraine, competent authorities of foreign countries, the involvement of Interpol, the application of international cooperation, etc.

Key words: criminal offense, foreigner, investigation, circumstances, selfish and violent, method.

РОЗСЛІДУВАННЯ КОРИСЛИВО-НАСИЛЬНИЦЬКИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ВЧИНЕНИХ ЩОДО ІНОЗЕМЦІВ: ОБСТАВИНИ, ЩО ПІДЛЯГАЮТЬ ВСТАНОВЛЕННЮ

Ігор Фаєр

*здобувач наукового ступеня доктора філософії кафедри криміналістики та судової медицини
Національної академії внутрішніх справ (Київ, Україна)
ORCID ID: 0000-0002-3935-5322
e-mail: kvsh12@ukr.net*

Анотація. З'ясовано, що на початковому етапі розслідування корисливо-насильницьких кримінальних правопорушень, вчинених щодо іноземців, слідчий організовує роботу щодо з'ясування обставин, що визначні

ст. 91 КПК України як такі, що підлягають доказуванню у кожному кримінальному провадженні; обставин, що характеризують подію кримінального правопорушення; обставин, що характеризують особу потерпілого іноземця (держава, громадянином якої є іноземець, та країна проживання іноземця; правові та фактичні підстави перебування іноземця на території України; особливості правового статусу потерпілого іноземця); обставин, що характеризують особу підозрюваного, у тому числі за умови вчинення кримінального правопорушення у співучасті; обставин, що характеризують механізм вчинення кримінального правопорушення. Початковий етап розслідування корисливо-насильницьких кримінальних правопорушень, вчинених щодо іноземців, потребує вирішення проблемних питань, пов'язаних зі встановленням усіх осіб, залучених до злочинного ланцюга; високим рівнем підготовки підозрюваних, планів дій у різних ситуаціях; необхідністю забезпечення оперативної взаємодії з іншими правоохоронними органами України, компетентними органами іноземних держав, Інтерполом, вжиття заходів міжнародного співробітництва тощо.

Ключові слова: кримінальне правопорушення, іноземець, розслідування, обставини, корисливо-насильницький, спосіб.

Вступ. Вчинення корисливо-насильницьких кримінальних правопорушень щодо іноземців викликає особливий суспільний резонанс, оскільки, крім заподіяння шкоди людині – потерпілому від кримінального правопорушення, завдається шкода іміджу України як цивілізованій європейській державі. Як засвідчують статистичні дані Офісу Генерального прокурора, кількість таких кримінальних правопорушень є значною. Так, протягом 2019 року потерпілими від кримінальних правопорушень стали 1 924 іноземці (Єдиний звіт про кримінальні правопорушення по державі за грудень, 2019), протягом 2020 року – 980 іноземців (Єдиний звіт про кримінальні правопорушення по державі за грудень, 2020). Однак ці цифри не відображають реальний стан речей. Зниження кількості вчинених щодо іноземців кримінальних правопорушень у 2020 році пов'язано з негативними наслідками пандемії COVID-19, запровадженням карантинних заходів у всьому світі, обмеженням міжнародних контактів у соціальному житті, на фінансових і туристичних ринках. Також на статистичну інформацію традиційно негативно впливає така обставина, як латентність кримінальних правопорушень, що вчинюються щодо іноземців.

Ці та інші обставини вимагають від вітчизняних правоохоронних органів вжиття додаткових заходів для забезпечення безпеки, прав і свобод іноземців, ефективного розслідування відповідних кримінальних правопорушень, реалізації попереджувальної і правозахисної функцій.

Слід зауважити, що під час розслідування корисливо-насильницьких кримінальних правопорушень, вчинених щодо іноземців, важливо з'ясувати всі необхідні обставини, які підлягають доказуванню у кримінальному провадженні. Встановлення й доказування їх повного переліку є запорукою досягнення цілей кримінального провадження.

Основна частина.

Метою статті є формування переліку обставин, які підлягають встановленню під час розслідування корисливо-насильницьких кримінальних правопорушень, вчинених щодо іноземців.

Проблеми розслідування корисливо-насильницьких кримінальних правопорушень досліджували В.В. Тищенко, Ю.А. Кричун, А.В. Хірсін. Окремі питання розслідування кримінальних правопорушень, вчинених іноземцями, висвітлено в роботах П.Г. Назаренка, С.С. Кудінова, М.М. Шикоряка. Однак у наукових джерелах не висвітлено особливості розслідування кримінальних правопорушень, де потерпілими є іноземці. Відповідно, у вітчизняній науковій літературі відсутні публікації, у яких би розкривались обставини, які підлягають встановленню під час розслідування корисливих насильницьких кримінальних правопорушень, вчинених щодо іноземців, з урахуванням наявної специфіки.

Матеріали та методи досліджень. Визначальним є діалектичний метод наукового пізнання явищ, а також їх зв'язків із практичною діяльністю слідчого під час розслідування корисливо-насильницьких кримінальних правопорушень, вчинених щодо іноземців. Використано методи формальної логіки (аналіз, синтез, дедукція, індукція, аналогія, абстрагування) для детального висвітлення змісту порушених питань. Серед спеціальних методів дослідження використано такі методи, як порівняльно-правовий, системно-структурний, метод системного аналізу та статистичний.

Результати. Корисливо-насильницькі кримінальні правопорушення – це суспільно небезпечні діяння, що характеризуються корисливою мотивацією і насильницьким способом вчинення. Їхня підвищена суспільна небезпечність зумовлена тим, що вони одночасно посягають на кілька об'єктів кримінально-правової охорони, а саме на власність і особу (здоров'я, особисту свободу, гідність, життя). Посягання на особу під час вчинення корисливо-насильницьких кримінальних правопорушень є засобом досягнення корисливої мети для заволодіння майном, правом на нього, примушування до вчинення інших дій майнового характеру. Насильство, яке застосовується під час вчинення корисливо-насильницьких кримінальних правопорушень, може бути фізичним або психічним. Суб'єктивна сторона корисливо-насильницьких кримінальних правопорушень характеризується умисною формою вини у вигляді прямого умислу й корисливим мотивом. Суб'єктом цих злочинів можуть бути особи, яким на момент вчинення кримінальних правопорушень виповнилося 14 років. Більшість корисливо-насильницьких кримінальних правопорушень віднесено законом до категорії тяжких та особливо тяжких злочинів (ст. 12 КК України) (Мельник, 2014).

Насильство за цих умов можна охарактеризувати як цілеспрямовану форму поведінку, що здійснюється у фізичному та психічному впливі на тілесну й психічну сферу потерпілого. Фізичне насильство передбачає протиправний вплив на організм іншої людини, вчинений проти її волі. Психічне насильство полягає в погрозі застосувати фізичний вплив негайно або в майбутньому. Існують такі групи корисливо-насильницьких

кримінальних правопорушень за спрямованістю посягань, як правопорушення проти життя та здоров'я особи (вбивства з корисливих мотивів, вбивства на замовлення); проти власності (грабежі, розбої, вимагання); проти громадської безпеки (бандитизм). Питома вага зазначених груп злочинів у вибірковому масиві становить 92,4%, що відображає структуру генеральної сукупності (Головкін, 2011: 130).

Отже, на підставі вивчення праць науковців, статистичних даних та в результаті проведених досліджень до основних корисливо-насильницьких кримінальних правопорушень, які вчиняються щодо іноземців, можна віднести вбивство з корисливих мотивів (п. 6 ч. 2 ст. 115 КК України), грабїж, поєднаний з насильством (ч. 2 ст. 186 КК України), розбій (ст. 187 КК України), вимагання (ст. 189 КК України), бандитизм (ст. 257 КК України).

Попри досить широке коло злочинних діянь, обставини, які підлягають встановленню на початковому етапі розслідування корисливих насильницьких кримінальних правопорушень, вчинених щодо іноземців, доцільно систематизувати та узагальнити. Надання такої систематизованої інформації важливо для практичних працівників правоохоронних органів, зокрема слідчих, оскільки дасть змогу оптимізувати їх практичну діяльність, сформулювати криміналістичні рекомендації задля ефективного розслідування відповідних кримінальних правопорушень.

Дії, з яких розпочинається кримінальне провадження, мають велике значення для подальшої організації розслідування, оскільки саме успішність їх проведення визначає напрями розслідування та стає запорукою встановлення істини. Установлення таких обставин є вкрай необхідним на початковому етапі розслідування. Його структуру складають вчинювані після початку кримінального провадження організаційно-тактичні заходи (планування початку розслідування, висування версій); першочергові слідчі (розшукові) та інші процесуальні дії; оперативно-розшукові заходи тощо.

Згідно з ч. 2 ст. 214 КПК України, досудове розслідування розпочинається з моменту внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань (далі – ЄРДР). Отже, початковий етап розслідування починається з внесення відомостей про нього до ЄРДР.

Законодавцем у ч. 5 ст. 214 КПК України виділено низку обставин, які мають бути встановлені під час внесення відомостей до ЄРДР, зокрема дату надходження заяви, повідомлення про кримінальне правопорушення або виявлення з іншого джерела обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення; прізвище, ім'я, по батькові (найменування) потерпілого або заявника; інше джерело, з якого виявлені обставини, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення; короткий виклад обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення, наведених потерпілим, заявником чи виявлених з іншого джерела (Кримінальний процесуальний кодекс України, 2012).

На практиці, коли до органу досудового розслідування знаходить інформація про вчинення корисливо-насильницьких кримінальних правопорушень щодо іноземців, виникає необхідність її невідкладної перевірки, реєстрації, вжиття заходів задля фіксації та припинення злочинних дій. Необхідність проведення попередньої перевірки інформації зумовлена такими чинниками:

- недостатність інформації для того, щоб зробити висновок про наявність ознак відповідного кримінального правопорушення;

- невпевненість щодо достовірності отриманої інформації про вчинення кримінального правопорушення щодо іноземця (іноземців) чи сумніви щодо достовірності даних, наданих заявником.

Якісна перевірка заяв і повідомлень та іншої інформації про кримінальні правопорушення дає змогу законно й своєчасно прийняти рішення щодо них, а під час внесення інформації до ЄРДР – забезпечити ефективне збирання доказової та орієнтуючої інформації.

Передусім на початковому етапі розслідування корисливо-насильницьких кримінальних правопорушень, вчинених щодо іноземців, слідчий організовує роботу щодо з'ясування таких обставин.

1) Обставин, що визначені ст. 91 КПК України як такі, що підлягають доказуванню у кожному кримінальному провадженні:

- подія кримінального правопорушення (час, місце, спосіб та інші обставини вчинення кримінального правопорушення);

- винуватість обвинуваченого у вчиненні кримінального правопорушення, форма вини, мотив і мета вчинення кримінального правопорушення;

- вид і розмір шкоди, завданої кримінальним правопорушенням, а також розмір процесуальних витрат;

- обставини, які впливають на ступінь тяжкості вчиненого кримінального правопорушення, характеризують особу обвинуваченого, обтяжують чи пом'якшують покарання, що виключають кримінальну відповідальність або є підставою закриття кримінального провадження;

- обставини, що є підставою для звільнення від кримінальної відповідальності або покарання;

- обставини, які підтверджують, що гроші, цінності та інше майно, які підлягають спеціальній конфіскації, одержані внаслідок вчинення кримінального правопорушення та/або є доходами від такого майна, або призначалися (використовувалися) для схиляння особи до вчинення кримінального правопорушення, фінансування та/або матеріального забезпечення кримінального правопорушення чи винагороди за його вчинення, або є предметом кримінального правопорушення, зокрема, пов'язаного з їх незаконним обігом, або підшукані, виготовлені, пристосовані чи використані як засоби чи знаряддя вчинення кримінального правопорушення;

- обставини, що є підставою для застосування до юридичних осіб заходів кримінально-правового характеру (Кримінальний процесуальний кодекс України, 2012).

Доказування полягає у збиранні, перевірці та оцінюванні доказів задля встановлення обставин, що мають значення для кримінального провадження.

Відповідно до ст. 92 КПК України, обов'язок доказування обставин, передбачених ст. 91 КПК України, за винятком випадків, визначених ч. 2 ст. 91 КПК України, покладається на слідчого, прокурора, а в установленних КПК України випадках – на потерпілого.

Наведений перелік обставин не є вичерпним. Типовий перелік обставин події, що підлягає встановленню під час розслідування корисливо-насильницьких кримінальних правопорушень, вчинених щодо іноземців, є ширшим. Йдеться про встановлення таких обставин.

2) Обставини, що характеризують подію корисливо-насильницького кримінального правопорушення:

- чи було корисливо-насильницьке кримінальне правопорушення;
- кваліфікація діянь за КК України;
- зв'язок зазначеного кримінального правопорушення з іншими протиправними діяннями.

3) Обставини, що характеризують особу потерпілого іноземця:

- держава, громадянином якої є іноземець, та країна проживання іноземця;
- правові та фактичні підстави перебування іноземця на території України;
- особливості правового статусу потерпілого іноземця.

Згідно з п. 6 ст. 1 Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» 2011 року (Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства, 2012), іноземцем є особа, яка не перебуває у громадянстві України і є громадянином (підданим) іншої держави або держав.

На криміналістичну характеристику потерпілого іноземця впливають особливості процесуального статусу у кримінальному провадженні. У низці джерел щодо іноземців використовується термін «вразливі категорії осіб у кримінальних провадженнях» (Касько, Лісова, Мітько, 2017: 8). Отже, які додаткові процесуальні гарантії у кримінальному процесі мають іноземці? Підозрюваний та обвинувачений, а також потерпілий, цивільний позивач, свідок, якщо вони не володіють достатньою мірою мовою кримінального провадження, мають право користуватися рідною мовою; отримувати копії процесуальних документів рідною або іншою мовою, якою вони володіють; за необхідності користуватися послугами перекладача за рахунок держави (ст. ст. 42, 56, 62, 66 КПК України). Підозрюваний, обвинувачений, який є іноземцем і тримається під вартою, має право на зустріч з представником дипломатичної чи консульської установи своєї держави, яку йому зобов'язана забезпечити адміністрація місця ув'язнення (ст. 42 КПК України) (Касько, Лісова, Мітько, 2017: 9).

Проведені дослідження засвідчили, що найчастіше потерпілими від корисливо-насильницьких кримінальних правопорушень є громадяни держав-сусідів України. Також типовою є ситуація, коли злочинець теж є іноземцем. Наприклад, йдеться про вчинення кримінальних правопорушень у зоні проживання певних етнічних діаспор.

Відомості про особу потерпілого-іноземця від корисливо-насильницького кримінального правопорушення можна умовно поділити на такі три групи:

- дані про відносини між потерпілим-іноземцем та злочинцем, що вчинив корисливо-насильницьке кримінальне правопорушення;
- відомості про поведінку потерпілого під час вчинення стосовно нього злочинних дій;
- особисті ознаки потерпілого-іноземця.

Слід підкреслити таку особливу ознаку потерпілого-іноземця, як віктимність. Це випадки, коли іноземці легковажно ставилися до охорони свого майна, демонстрували свої статки, розпивали алкогольні напої з підозрілими людьми, виявляли легковажність в особистих знайомствах, поширювали інформацію про продаж чи придбання цінних речей тощо.

4) Обставини, що характеризують особу підозрюваного, за умови групового характеру кримінального правопорушення, а саме форма та особливості співучасті, зв'язки підозрюваних, зокрема транснаціонального характеру:

- країна громадянства підозрюваного, інші соціальні, професійні відомості, злочинний досвід тощо;
- способи формування злочинного угруповання, його структура та склад, характер злочинної діяльності;
- транснаціональні зв'язки підозрюваного та відповідного злочинного угруповання;
- способи реалізації злочинної діяльності, кількісний склад злочинців під час вчинення кожного епізоду, конкретні дії кожного; особи, які не брали безпосередньої участі у скоєних кримінальних правопорушеннях, але обізнані про їх підготовку і вчинення; наявність зв'язків з особами, що займаються злочинною діяльністю, способи протидії розслідуванню, відомості про озброєність, фінансування, засоби зв'язку та технічну оснащеність підозрюваних.

Здебільшого злочинні дії були спрямовані на вчинення кримінальних правопорушень проти власності громадян. Нерідко до вчинення такого злочину також причетні іноземці, зокрема громадяни Грузії, Азербайджану, Російської Федерації, Молдови. Характерною ознакою вчинення корисливо-насильницьких кримінальних правопорушень є груповий характер.

За результатами вивчених кримінальних проваджень слід підсумувати, що типовими особами підозрюваних, що вчиняють корисливо-насильницькі кримінальні правопорушення на території України щодо іноземців, є переважно чоловіки віком від 25 до 55 років, раніше засуджені за вчинення кримінальних правопорушень, які часто теж є іноземцями.

5) Обставини, що характеризують предмет злочинного посягання:

- які саме предмети були вилучені в іноземців, які з цих предметів заборонені або обмежені у цивільному обігу;
- джерело походження цих предметів злочинного посягання;
- способи приховування та збуту предметів, здобутих злочинним шляхом.

6) Обставини, що характеризують механізм вчинення корисливо-насильницьких кримінальних правопорушень щодо іноземців:

- відомості про підготовку і вчинення кримінальних правопорушень, способи та послідовність злочинних дій, а також способи приховування злочинної діяльності;
- обставини, що сприяли злочинній діяльності.

Перелік наведених обставин є орієнтовним і невичерпним, однак дає змогу акцентувати увагу слідчого на низці ключових позицій, які мають бути з'ясовані у будь-якому кримінальному провадженні.

Початковий етап розслідування корисливо-насильницьких кримінальних правопорушень, вчинених щодо іноземців, потребує вирішення проблемних питань, пов'язаних зі встановленням усіх осіб, що залучені до злочинного ланцюга, й необхідністю виявлення всіх його елементів; високим рівнем підготовки злочинців, планів дій у різних ситуаціях; необхідністю забезпечення оперативної взаємодії з іншими компетентними органами, в тому числі правоохоронними органами України, компетентними органами іноземних держав, залученням Інтерполу, вжиттям заходів міжнародного співробітництва.

Одними з важливих обставин, що підлягає встановленню на початковому етапі розслідування корисливо-насильницьких кримінальних правопорушень, вчинених щодо іноземців, є правовий статус особи потерпілого і законність перебування на території України згідно зі встановленими документами, тому іноземець повинен надати органу досудового розслідування ці документи, а за їх відсутності відомості витребуються від уповноважених органів.

Передусім це паспортний документ іноземця – документ, виданий уповноваженим органом іноземної держави або статутною організацією ООН, що підтверджує громадянство іноземця, посвідчує особу іноземця або особу без громадянства, надає право на в'їзд або виїзд із держави і визнається Україною.

Посвідка на постійне проживання – документ, що посвідчує особу іноземця або особу без громадянства та підтверджує право на постійне проживання в Україні.

Посвідка на тимчасове проживання – документ, що посвідчує особу іноземця або особу без громадянства та підтверджує законні підстави для тимчасового проживання в Україні.

Посвідчення особи на повернення – документ, який видається іноземцю або особі без громадянства у випадках, передбачених міжнародними договорами України про реадмісію (приймання й передачу осіб).

Візи, правила оформлення яких іноземцям та особам без громадянства встановлюються КМУ, як і перелік документів, необхідних для її отримання. Також йдеться про низку інших документів, визначених законодавчо.

Також слід враховувати, що, згідно зі ст. 13 Закону України «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус» 2012 року [8], за новими правилами, зі внесенням до реєстрів оформлюються паспорт громадянина України, паспорт громадянина України для виїзду за кордон, дипломатичний паспорт України, службовий паспорт України, посвідчення особи моряка, посвідчення члена екіпажу, посвідчення особи без громадянства для виїзду за кордон, посвідка на постійне проживання, посвідка на тимчасове проживання, посвідчення біженця, проїзний документ біженця, посвідчення особи, яка потребує додаткового захисту, проїзний документ особи, якій надано додатковий захист, картка мігранта (містять безконтактний електронний носій). Посвідчення особи на повернення в Україну, тимчасове посвідчення громадянина України, посвідчення водія не містять безконтактного електронного носія.

Бланки документів, які містять безконтактний електронний носій, виготовляються відповідно до вимог державних (національних) та міжнародних стандартів і з урахуванням рекомендацій Міжнародної організації цивільної авіації (ICAO), а також повинні мати ступінь захисту, що унеможливує їх підроблення. Бланки документів, які не містять безконтактного електронного носія, виготовляються відповідно до вимог державних (національних) та міжнародних стандартів і повинні мати ступінь захисту, що унеможливує їх підроблення (ст. 15 Закону України) (Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус, 2013).

Для встановлення особи іноземця під час досудового розслідування повинна бути звернена особлива увага на вивчення зазначених документів.

Висновки. Таким чином, обставини, що підлягають встановленню під час розслідування корисливо-насильницьких кримінальних правопорушень, вчинених щодо іноземців, є досить різноманітними, однак усі мають велике значення, оскільки дають змогу слідчому розробити комплекс необхідних першочергових слідчих (розшукових) дій, спрямованих на швидке розкриття та розслідування вчиненого кримінального правопорушення.

Список використаних джерел:

1. Головкин Б.М. Корислива насильницька злочинність в Україні: феномен, детермінація, запобігання : монографія. Харків : Право, 2011. 432 с.
2. Єдиний звіт про кримінальні правопорушення по державі за грудень 2019 року. *Офіс Генерального прокурора*. URL: https://www.gp.gov.ua/ua/stat_n_st?dir_id=113895&libid=100820

3. Єдиний звіт про кримінальні правопорушення по державі за грудень 2020 року. *Офіс Генерального прокурора*. URL: https://www.gp.gov.ua/ua/stat_n_st?dir_id=114140&libid=100820&c=edit&c=fo.
4. Касько В.В., Лісова Ю.М., Мітько В.С. Довідник з кримінально-процесуальних питань для надавачів безоплатної первинної правової допомоги. *Рада Європи: Прецедент*. 2017. 36 с. URL: <https://rm.coe.int/handbook-on-criminal-proceedings-for-primary-legal-aid-employees-provi/168078209c>.
5. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI.
6. Мельник М.І. Корисливо-насилені злочини. *Енциклопедія сучасної України*. 2014. URL: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=364.
7. Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус : Закон України від 20 листопада 2012 року № 5492-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 51. Ст. 716.
8. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства : Закон України від 22 вересня 2011 року № 3773-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 19–20. Ст. 179.

References:

1. Holovkin B.M. (2011). Koryslyva nasylnytska zlochynnist v Ukraini: fenomen, determinatsiia, zapobihannia [Selfish violent crime in Ukraine: phenomenon, determination, prevention]: monohrafiia. Kharkiv : Pravo. 432 p. [in Ukrainian].
2. Yedynyi zvit pro kryminalni pravoporushennia po derzhavi za hruden 2019 roku. Ofis Heneralnoho prokurora. [The only report on criminal offenses in the country for December 2019. *Office of the Attorney General*] URL: https://www.gp.gov.ua/ua/stat_n_st?dir_id=113895&libid=100820. [in Ukrainian].
3. Yedynyi zvit pro kryminalni pravoporushennia po derzhavi za hruden 2020 roku. Ofis Heneralnoho prokurora. [The only report on criminal offenses in the country for December 2020. *Office of the Attorney General*] URL: https://www.gp.gov.ua/ua/stat_n_st?dir_id=114140&libid=100820&c=edit&c=fo[in Ukrainian].
4. Kasko V.V., Lisova Yu.M., Mitko V.S. (2017). Dovidnyk z kryminalno-protseualnykh pytan dlia nadavachiv bezoplatnoi pervynnoi pravovoi dopomohy [Handbook of Criminal Procedure for Providers of Free Primary Legal Aid]. 36 p. URL: <https://rm.coe.int/handbook-on-criminal-proceedings-for-primary-legal-aid-employees-provi/168078209c> [in Ukrainian].
5. Kryminalnyi protseualnyi kodeks Ukrainy: vid 13 kvit. 2012 r. No. 4651-VI [Criminal Procedure Code of Ukraine]. [in Ukrainian].
6. Melnyk M.I. (2014). Koryslyvo-nasylnytski zlochyny. *Entsyklopediia Suchasnoi Ukrainy* [Selfish and violent crimes. *Encyclopedia of Modern Ukraine*]. URL: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=364 [in Ukrainian].
7. Pro pravovyi status inozemtsiv ta osib bez hromadianstva : Zakon Ukrainy vid 22 veres. 2011 r. № 3773-VI [On the legal status of foreigners and stateless persons]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 2012. № 19–20. St. 179. [in Ukrainian].
8. Pro Yedynyi derzhavnyi demohrafichnyi reiestr ta dokumenty, shcho pidtverdzhuiut hromadianstvo Ukrainy, posvidchuiut osobu chy yii spetsialnyi status [About the Unified State Demographic Register and documents confirming the citizenship of Ukraine, identity or special status]: Zakon Ukrainy vid 20 lyst. 2012 r. № 5492-VI. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 2013. № 51. St. 716. [in Ukrainian].

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.6.3.35>

TREŚĆ KATEGORII „MONITORING KRYMINOLOGICZNY”

Andriy Fomenko

kandydat nauk prawnych, rektor

Dniepropetrowskiego Państwowego Uniwersytetu Spraw Wewnętrznych (Dniepr, Ukraina)

ORCID ID: 0000-0003-3755-4130

e-mail: AndriyFomenko@ukr.net

Adnotacja. W artykule zaproponowano zrozumienie monitorowania kryminologicznego w następującym znaczeniu: wieloaspektowe zjawisko, które jest sposobem poznania, mającym na celu optymalizację systemu przeciwdziałania i zapobiegania przestępczości poprzez obserwację, pomiar i ocenę niektórych zjawisk lub procesów (zarówno w zakresie badania poszczególnych rodzajów wykroczeń karnych, jak i ogólnie, badanie przyczyn i warunków popełnienia przestępstw i wykroczeń karnych, osobowości przestępcy itp.), identyfikowanie charakteru, trendów i wzorców w ich rozwoju i opracowywanie na podstawie uzyskanych danych prognoz i skutecznych środków reagowania. Proponowana definicja obejmuje cel końcowy (optymalizacja systemu przeciwdziałania i zapobiegania przestępczości), cel pośredni (identyfikacja charakteru, trendów i wzorców rozwoju niektórych zjawisk lub procesów), treść procesu monitorowania (obserwacje, pomiary i ocena niektórych zjawisk lub procesów) oraz mechanizm osiągnięcia celu końcowego (opracowywanie prognoz i reakcji), który można uznać za część procesu monitorowania.

Słowa kluczowe: kryminologia, policja, zapobieganie przestępczości, działalność policyjna, działalność kryminologiczna, monitoring kryminologiczny, zapobieganie wykroczeniom karnym.